

Citová rétorika: Jak budít, chápat a pojmenovávat emoce. Proběhne první mezinárodní konference organizovaná Kreativní laboratoří VOICE

21 odborníků z oblasti filozofie, teorie a dějin literatury, dějin umění a dalších oborů představí své příspěvky na téma „emoce“, jejich vyvolávání, vyjadřování, předávání a pojmenovávání. Časově konference pokrývá období od renesance po současnost a tematicky propojuje frankofonní literatury i filozofie napříč kontinenty. Konference se uskuteční 30. listopadu – 2. prosince 2017 u příležitosti vstupu Univerzity Karlovy do *Agence universitaire de la Francophonie*. Akce je zaštitěna Jeho Excelencí Rolandem Galharaguem, velvyslancem Francie v České republice. Jazykem konference je francouzština.

Emoce jsou zároveň tělesné vzruchy i duševní úsudky, iracionální projevy, které přesto potřebujeme pro svá rozhodování a činy, jsou vrozené a zároveň získávané v rodinném a společenském prostředí, všeobecně sdílené i odkazující k jednotlivým kulturám, pasivně zakoušené i úmyslně orientované, skryté v hlubinách našeho já i zjevně čitelné na naší tváři. Svou dvojznačnou povahou tak emoce zpochybňují tradiční dualismy a dichotomie západního myšlení. Naše konference vybízí k analýze a lepšímu pochopení jejich hluboce ambivalentního charakteru.

Kognitivní význam emocí: zatemnění mysli versus racionální emoce

Emoce byly po dlouhou dobu odmítané jakožto opak racionality, nicméně v posledních třiceti letech dochází k přehodnocení pohledu na ně jakožto na nedílnou součást kognitivního fungování člověka. Kognitivní vědci a neurobiologové (R. Sousa, A. Damasio) tvrdí, že racionální volby nevycházejí výlučně ani převážně z chladného záměru, nýbrž z toho, že konkrétní volbě přisuzujeme určitou citovou valenci. Tím se emoce přímo podílejí na tom, co bychom mohli nazvat praktickou racionalitou. Přesto však emoce, zejména v podobě prudkých vášní, mohou zatemnit rozum a přivádět nás k činům, jejichž následků posléze litujeme. Literatura nám prostřednictvím strategií a technik, které prozkoumáme, osvětluje fungování emocí, propojování tělesného a duševního v našich afektech i citové motivace jednání či naopak zábrany, které se mu stavějí do cesty.

Etické a politické aspekty emocí: jejich povznášející i destruktivní povaha

Emoce hrají dvojznačnou roli rovněž v oblasti etické a politické. Na jedné straně svědčí o naší schopnosti empatie a podmiňují naše morální jednání vůči druhému, na straně druhé mohou být prostředkem manipulace s cílem budit etnické či národnostní vášně. Z toho vyplývá potřeba promýšlet citovou výchovu, která by odpovídala rozvíjení skutečně demokratické společnosti. Podle Marthy Nussbaum nás právě emoce vzbuzované literaturou činí pozornějšími a citlivějšími vůči životům, které jsou velmi odlišné od těch našich, jakož i vůči křehkosti a zranitelnosti druhých. Literatura představuje důležitou laboratoř umožňující studovat obě stránky emocí, jejich výchovný i destruktivní potenciál.

Narativní rozměr citového života: Jsou emoce universální, či kulturně podmíněné?

Emoce jsou stejně jako jiné způsoby adaptace na prostředí vepsány do naší biologické výbavy, a jsou tak universálním dědictvím odpovídajícím společnému vývoji lidstva. Tuto

universalitu emocí však zároveň zpochybňují rozličné strategie, kterými ta či ona kultura institucionalizuje, schvaluje či potírá jednotlivé citové projevy. Z toho vyplývají nejen velmi heterogenní klasifikace a názvosloví v jednotlivých kulturách, ale i radikálně odlišné způsoby vyjadřování a literárního ztvárňování emocí, které prožíváme. Jinak řečeno, naše emoce jsou sociokulturně utvářené do té míry, do jaké každý jazyk strukturuje nás citový život svým vlastním způsobem a v níž je každý emoční projev zároveň formován morálními hodnotami a společenskými normami. Můžeme proto studovat třídění a literární zpracovávání emocí tím, že citovému životu položíme otázky ohledně jeho dějin a zeměpisného ukotvení, abychom lépe pochopili podmínky, v nichž se utvářel.

program konference

místo konání: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, náměstí Jana Palacha 2, Praha 1, místnost č. 104

datum: 30. listopad – 2. prosinec 2017

Oficiální partneři:

- CEFRES (Centre Français de Recherche en Sciences Sociales)
- University of Cambridge
- Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne
- École Normale Supérieure de Lyon
- Université Paris IV-La Sorbonne
- Université Paris X-Nanterre
- Université de Reims Champagne-Ardenne
- Université Clermont-Auvergne
- Université de Limoges
- Université de Picardie JulesVerne
- Masarykova univerzita v Brně

FACULTY OF ARTS
Charles University

CEFRES
Centre français de recherche
en sciences sociales
USR 3138 CNRS-MEAE

INSTITUT
FRANÇAIS
PRAGUE

AGENCE
UNIVERSITAIRE
DE LA FRANCOPHONIE